אגרות הראי"ה - כרך ב' - אגרת תקב

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ח שבט תרע"ג - יפו

נמען: מנהלי תלמוד התורה וישיבת 'עץ חיים' בירושלים

בצוואת מרת הינדין לא נזכר המוסד, והאפוטרופסים אינם רשאים לשנות. לגבי צוואת ר' יעקב אייזנר: השנה נשאר מעט אחרי אלף רובל כסף לאחי האלמנה. הרב קוק סבור שראוי להתפשר בבית דין, כי המנוח חזר בו מהחלוקה הישנה והחליט לבנות בית לעשרה בחורים תלמידי חכמים. הרב קוק מבקש קבלה על הספרים שהתקבלו. (הסיום חסר.)

עיקרי הדברים

- צוואת מרת הינדין.
- צוואת ר' יעקב אייזנר.
- הצעת פשרה.

נוסח האגרת עם ביאור

בגרסה זו משולב ביאור בתוך נוסח האגרת. הביאור מופיע כך: [בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת] והוא אינו חלק מלשון האגרת.

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], כ"ח שבט תרע"ג[4]

שלו'[5] וברכה לכ'[6] ידי"נ[7] הרבנים הגדולים בתו"י[8] מנהלי הת"ת[9] וישיבת ע"ח [ישיבת "עץ חיים" בירושלים] בעיקו"ת[10] ירושת"ו[11], אחדשה"ט[12] באה"ר[13], את הצעתם לחקור ע"ד[14] צואת מרת הינדין ז"ל[15] קיימתי, וגוף הצואה הובא לפני ע"י[16] אחד האפוטרופוסים שמנתה בחיי'. ולמורת רוחי והשתוממות נפשי בפליאה לא נזכר בה שום דבר ע"ד המוסד הק'[17] המתנהל ע"י

---

1 ב"ה - ברוך השם
2 עה"ק - עיר הקודש
3 ת"ו - תבנה ותכונן
4 תרע"ג - השנה תרע"ג (1912/1913)
5 שלו' - שלום
6 לכ' - לכבוד
7 ידי"נ - ידיד נפשי
8 בתו"י - בתורה ויראה
9 הת"ת - התלמוד תורה
10 בעיקו"ת - בעיר קודשנו ותפארתנו
11 ירושת"ו - ירושלים תבנה ותכונן
12 אחדשה"ט - אחרי דרישת שלומו הטוב
13 באה"ר - באהבה רבה
14 ע"ד - על דבר
15 ז"ל - זכרונו לברכה
16 ע"י - על ידי
17 הק' - הקטן

כת"ר[18]. הסיבה לזה לא אוכל לדעת, אם מפני מחלתה גברה עליה השכחה, וע"פ[19] איזה מקרה נשמט הדבר מזכרונה, או שהיתה כאן איזה יד באמצע. אבל איך אפשר לתקן כעת עיוות זה, אחרי שהאפוטרופוסים טוענים בצדק שאין להם רשות לגרע או להוסיף מהאמור בצואה, והשי"ת[20] ימלא חסרון המוסד הקדוש בכפלי כפלים, באופנים מכובדים הראויים לרוממות ערכו.

וע"ד[21] צואת ר"י אייזנר ז"ל, הלא כתבתי מכתב בארוכה בצירוף טופס אחד מהצואה, ששלחתי אשתקד ליד ידידנו הרימ"ט[22] נ"י[23] וע"ד שנה זו אין מה לדון כ"כ[24] מפני שע"פ[25] הצואה צריכים לשלח קודם כל אלף רו"כ[26] לאחיה של האלמנה, וכבר קיימה זה, ולא נשאר מהכנסת שנה זו, או אולי נשאר איזה סכום מועט לפי הערך לכל מוסד. ועל הסדר הקבוע בע"ה[27] כבר העירותי שראוי הדבר להתפשר ע"י ב"ד[28] ממוצע, כי כולנו פה יודעים, שהצואה לא נמסרה ליד אחר בחייו, באופן של גמר קנין, ושחזר בו לגמרי מהפיזור שפיזר לפרוטרוט, לכל המוסדים, ערך מאה או חמישים פרנק לכ"א, והחליט בהסכמה גמורה לבנות בית פה, שמהכנסתו יתפרנסו עשרה בחורים ת"ח[29], שילמדו ע"פ[30] הסדר שדברתי עמו ז"ל, נבדל לחיים טו"א[31], ועם רצון זה נשאר עד יומו האחרון. ובעוה"ר[32] נטרפה השעה שלא היה יכול להוציא אל הפועל את מחשבתו, ואני הייתי מוכרח לעזור לאשר את הצואה מפני החלק של האלמנה שע"ז[33] באמת לא היתה שום חזרה ממנה ואומדנא ברורה היא לנו שלא היה חוזר מזה כלל ואולי עוד היה מוסיף. והצדדים שיש לדון שאין חזרה מועלת, בלא היתר נדרים עכ"פ[34], הנם גלויים וידועים, מה שיש לצדד בהם וקשה להכריע, לפע"ד[35],

מדי דברי אבקשם נא למסור לידי או ליד העו"ד[36] מר פריד קבלה על הספרים שנתקבלו ע"פ הצואה. (שע"ז לא נשמע ממנו ז"ל חזרה, וגם לא נתפזרו כ"א[37] עומדים במקומם הראוי שיתקיים בהם וצדקתו עו"ל[38]).

---

18 כת"ר - כבוד תורתו
19 וע"פ - ועל פי
20 והשי"ת - והשם יתברך
21 וע"ד - ועל דבר
22 הרימ"ט - הרב יום טוב? - שם אדם
23 נ"י - נרו יאיר
24 כ"כ - כל כך
25 שע"פ - שעל פי
26 רו"כ - רובל כסף
27 בע"ה - בעזרת השם
28 ב"ד - בית דין
29 ת"ח - תלמידי חכמים
30 ע"פ - על פי
31 טו"א - טובים וארוכים
32 ובעוה"ר - ובעוונותינו הרבים
33 שע"ז - שעל זה
34 עכ"פ - על כל פנים
35 לפע"ד - לפי עניות דעתי
36 העו"ד - העורך דין
37 כ"א - כי אם
38 עו"ל - עומדת לעד

(חסר הסיום בהעתק כי"ק)

נ"ב[39]. נזכרתי שהמכתב עם הצואה שלחתי אז להגרח"ב[40] [הרב חיים ברלין] ז"ל. הנ"ל[41]

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי"ה, כרכים א׳–ד׳

39 נ"ב – נכתב בצד (תוספת למכתב)

40 להגרח"ב – להגאון רבי שמות שמתחילים באותיות ח, ב (למשל: חיים + בנימין) – הפירוש המדויק תלוי בשם האדם

41 הנ"ל – הנזכר לעיל